„UKRAIŃSKYJ HOŁOS“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 38 (614) Неділя, дня 25. Жовтня 1931. Рік XIII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

PRZEMYSL
Всч. о. Прелат А. Зубрицький
Гр.-Катол. Капітула

Рахунки платні и позвол... а замовляючий анонс вже тимсамим без застороги годиться на це.

Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол., чветьрічно. — Для Чехії на рік 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч. 1/4 — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, 1/2 — 35ф, 1/4 — 20 ф., Для Німеччини — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк. 1/4 — 3.50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для Америки 2 1/2 ам. долярів річно. ☛ Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймає.

ЮВИЛЕЙНА ОСІННА ЗБІРКА „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

(Від 25. до 31. жовтня 1931).

У жовтні ц. р. минає 50 літ, коли вимоги життя заставили тодішніх передових українських громадян розпалити огнище рідної науки й виховання — створити „Рідну Школу“.

Справа рідної школи й рідного виховання — це підставна й безперечно найважніша справа для життя й розвитку кожної нації. Тому силою обставин „Рідна Школа“ з малих початків зросла нині в могутню всенародню установу.

Не було й нема ніякої справи, що в ділянці шкільництва дотикає український народ, в якій „Рідна Школа“ не займалаб становища згідно з потребою і честю свого народу.

На руїнах українського державного шкільництва творить і удержує „Рідна Школа“ приватні всенародні, середні й фахові: торговельні та промислові школи, учительські семинарії, збірні лекції, діточі садки й захоронки, ремісничі варстати, ріжного роду фахові практичні курси й бурси, закладає діточі й загальні бібліотеки, переводить шкільні плебісцити, веде боротьбу за участь українських громадських чинників у шкільних радах та оборону українських родичів перед неслушними шкільними адміністраційними карами і т. п. Отсе в загальному рямці, в яких обертається діяльність „Рідної Школи“.

У звязку зі сучасною катастрофою державного шкільництва в Польщі, ліквідацією тисячів шкіл і кляс та редукцією десяток тисяч учительства — поверх міліон дітвори опинилося поза школами, а в тому сотки тисяч української дітвори. Ця обставина вкладає на нас обовязок поширити рідношкільну діяльність та **не допустити до того, щоби українські діти виростали без науки й знання, бо в нинішних часах загального поступу й культури — народ анальфабетів призначений на загладу.**

На це все **треба великих фондів.** Їх не дасть нам ніхто посторонній, **тільки український народ мусить їх сам скласти й дати „Рідній Школі“ матеріяльну змогу продовжувати й поширяти свою велику творчу працю, — необхідну для життя нації.**

Львівське Воєвідство рескриптом з дня 15-го жовтня 1931. ч. Б. П. 93 (квест.) 31. дало вже дозвіл на прилюдну ювилейну збірку на „Рідну Школу“ на своїй области в часі від 25. до 31. жовтня 1931. а є повна надія, що й станиславівське та тернопільське воєвідства дадуть такі дозволи, про що своєчасно оголосимо в пресі.

Взиваємо всі рідношкільні, освітні, культурні й економічні установи, взиваємо всіх українських свідомих громадян по повітам і по громадам **негайно позакладати повітові й місцеві збіркові комітети та приготовитися до поголовної збірки в грошах і натураліях на „Рідну Школу“.**

Подбати, щоби не було ніодної української громади, ніодної української установи, ба, ніодної одиниці, що в теперішний час, коли важиться доля нації — не докинулиби своєї жертви на її найживотніші потреби.

В часі прилюдної збірки (від 25. до 31. жовтня) **в кожній українській хаті всі вікна повинні бути украшені ювилейними наліпками „Рідної Школи“** (1 штука 10 сотиків), а грудь кожного Українця й кожної Українки повинна украшати **артистично виконана емайльована відзнака „Рідної Школи“** (1 штука 1 зл.) Замовляйте телеґрафічно або телефонічно ювилейні наліпки й ювилейні відзнаки по адресі: **„Рідна Школа“, Львів, Ринок 10 (число телефону 77—52).**

Зіставлення ювилейної осінної збірки по громадам і повітам переслати найдальше до 15. листопада 1931., подаючи при цьому імена осіб, ґруп, товариств і орґанізацій, які доложили найбільше труду, щоби ювилейна збірка дала найкращий вислід. Такі зіставлення необхідно потрібні для використання в пресі.

Вислід цьогорічної ювилейної осінної збірки на „Рідну Школу“ стане мірою патріотизму даної области й тамошніх осіб.

ЗА ГОЛОВНУ УПРАВУ „РІДНОЇ ШКОЛИ“

Ілля Кокорудз вр. Голова. *Др. Мирон Коновалець вр.* Секретар.

ТУГАН-ОРЛИЧ.

Світла й тіни революції.

Кілька соціольоґічних завваг на тему польської устроєвої дійсности.

II.

По несподіваній віднові польської державности в тих формах, як вона існує нині, два засадничі типи польського громадянина — революційний і конструктивний — існують і впливають на устрій та розвиток сучасної Польщі з незменшеною силою далі. Отже передовсім руйнуюча односторонність типу польського революціонера, його нездібність до катеґорій орґанічного державницького думання, та неумілість наломатися до потреб додатної державницько-суспільної творчости, лягли в основу затяжної польської устроєвої кризи, яка по нинішний день потрясає державним орґанізмом Польщі.

Почалося з того, що польський революційний табор — всі оті пепесяки, пеовяки, леґіоністи й інші стшельци — у найблищій хвилині по вдатній революції та по усуненні займанців попали попросту на величезну порожнечу й самі не знали, що мають почати з капіталом осьтак здобутої влади. В моменті, де мало розпочатися додатне державне будівництво, почалося щойно оперовання всякими устроєвими провізоріями й суроґатами. В браку чогось кращого впроваджували найперше марксівську доктрину пепесяцької марки. Але швидко всі ті пів- і чвертьсоціялістичні люблинські морачеськівські уряди й концепції дістали попросту по лобі. Пізніще відсунення Пілсудського від влади якраз символізувало оте заломання та життєву непригожість польського революційного табору в обличчу нових державотворчих потреб. Окрім суроґату доволі неокресленої соціялістичної доктрини, яка від біди могла бути добра для революційної пропаґанди й — в пекучій потребі — маркувати бракуючу додатню державницько-суспільну програму, але яка показалася з місця непримінимою у практичному державному життю, польські революціонери не внесли ніякого іншого, програмово-політичного віна до обновленої держави.

Ухвалена на того рода підложу польська березнева конституція теж не була продуманим та із натури ґрунту орґанічновиростаючим устроєм, але лише механічним зліпком західноевропейських демократично-ліберальних і соціял-буржуазних первовзорів. З такого стану річи зродився згодом період так зв. „соймократії“ з її хаосом та розперізаністю. Доба соймократії зайвий раз підкреслила з усею яскравостю брак у Польщі додатної орґанічної державницької програми. Поляки попросту не знали, якою має бути їхня державність, ані в соціяльному ані національному, ані устроєво-суспільному розумінню й не могли поміж собою ані з іншими на ці теми зговоритися. Тому держава розривана внутрішними суперечностями та концепціями, розпарцельована між партії й ґрупи почала хилитися до упадку. Не є це напевно забогато сказано, як зважимося на ствердження, що в 1925/6 роках заграниця тільки й ждала, коли прийде конець.

В останній майже хвилині прийшов переворот Пілсудського. Але в своїх наслідках він щолиш на деякий час зневтралізував і — що так висловимося — „заморозив“ польську устроєву справу, але додатно теж її не розвязав.

Не нація, не віра, не ідеольоґічне переконання, ані інші животні сили сучасної людини є тут міродатні, але чисто механічна концепція *державної* людини, отого безнаціонального, безреліґійного, навіть безідейного, зраціоналізованого й зматеріялізованого „Staatsmensch a“.

Тимчасом того рода державницька концепція виявилася щонайменше — анахронізмом. Кілька літ правління „санації“ виявили повне банкроцтво цьої концепції. Її ідеольоґічний кредит вповні вичерпався, і ті чи інші польські політичні ґрупи — а перше всього ендеція — цілком явно заповідають неминучий упадок системи й лаштуються загорнути владу в свої руки. Тільки — зрозумілий і зрештою оправданий — страх перед необчислимою в своїх наслідках внутрішною заверухою, важка економічна скрута й неясна міжнародна ситуація стримують усі ті наростаючі опозиційні сили від рішаючих кроків. Що далі і як далі буде — невідомо. Але що ще прийдуть якісь розгривки на цю тему, це певно. Зрештою, не є це все, що ось висловлюємо, заповідю якихось грядучих „революцій“ чи „переворотів“. Попросту, не згадуючи вже навіть про опозицію та її „ревізіоністичне“ становище, пануючий уряд сам по собі вважає існуюче положення ненормальним і — готовить нову конституцію.

У всякомуж разі дивлячися зі соціольоґічної точки бачення, проблема будуючих і руйнуючих вартостей у всякій революції є одною із найбільш інтересних. Життя само підсуває в нинішному світі безліч випадків придатних до порівнань, анальоґій та роблення висновків.

ПОЛТАВЕЦЬ-ХМУРИЙ.

Бібліотечне будівництво.

(Докінчення).

В теперішній час переоцінки цінностей та велитенських змагань двох світоглядів найсильнішим засобом боротьби є друковане слово. Під якимиб кличами не провадилась боротьба: політичним чи економічним, завше це є схована форма боротьби за опанування мас і в першу чергу за душу людини. Друковане слово, а зоокрема книжка є головним двигуном та мірилом культури кожного народа.

Отже кожна нація розуміючи вагу й значіння прилюдних бібліотек, розвязала це питання при помочи спеціяльних законів, а для їх утримання запроваджено навіть окремий податок. Навіть теперішне марево економічної скрути не заслонило собою потреби знання, і в книжках, в цих скарбах накопичених досвідом минулого, шукають вказівок і порад у сучаснім лихолітті. Щомісячна статистика прилюдних бібліотек в Анґлії та Німеччині показує, що в часі найбільшої економічної скрути й загального поденервовання число зголошень у прилюдних бібліотеках збільшилось на 30%. Книгарні й бібліотеки-випозичальні у Франції, в часі осінньої негоди виказують збільшений рух на 40%. Роля й значіння бібліотек у житті кожного народа стали першорядним питанням. Кожний нарід, навіть найбідніший, як не хоче стати погноєм для інших, мусить подбати про поширення друкованого слова та розбудову бібліотек. Особливо велике значіння мають міські прилюдні бібліотеки. „Добро та сила міст“ — писав Лютер — „полягає в тім, щоб мати багато освічених, розумних, чесних і характерних громадян. Такі громадяни згромадять багато скарбів та всякого добра. Тому то кожне місто не повинно жалувати грошей на прилюдні бібліотеки — випозичальні“. Бібліотека, а зокрема книжка, веде нас цілком певно до наміченної цілі. Як зможемо допровадити до того, щоби друковане слово стало невідлучним приятелем кожного члена нашого народа, тоді буде не тільки вся дальша просвітна робота улекшена, а також щойно тоді зможемо сказати, що ми переступили поріг великої будови народньої освіти та входимо в її нутро. Входячи до душі, формуємо її в найніжнішій та найбільше схованій для нас частині. Отже нема нічого дивного, що ворожі табори так вперто змагаються, щоб опанувати душу людини та увійти до душі народа і покерувати ним так, аби осягнути свою ціль.

Ми ще на жаль не маємо точної статистики про стан наших бібліотек по містах і тому не можна послугуватися приблизними числами, щоб не викликати обурення, що мовляв: „це неправда, ми маємо досить численні бібліотеки й читаємо не менше від наших сусідів“.

На разі обмежимось статистикою про стан бібліотек в одному з більших наших міст — в Перемишлі. Фактично прилюдної бібліотеки немає жадної, натомість мають свої власні бібліотеки деякі Т-ва. Т-во укр. студ. „Молода Громада“ має 259 книжок, випозичає 11 осіб, виключно академічна молодь. Читальня „Просвіти“ має 272 книжки, випозичає 30 осіб, переважно міщансько-ремісниця молодь. „Робітнича Громада“ має 315 книжок, випозичає 65 осіб. Поминаючи бібліотеку „Учительської Громади“ як чисто фахову, лишається ще найстарша бібліотека „Т-ва ім. П. Могили“, яка має 2500 книжок, позичає 20 осіб, в тім числі 10 учнів ґімназії. Загальна кількість позичаючих у Перемишлі виносить 120 осіб, натомість число позичаючих у жидівській „Читальні Науковій“, виносить 700 осіб, врешті 9 прилюдних польських бібліотек, мають випозичаючих від 120—300. Окрім того майже кожне Т-во має свою власну бібліотеку. З наведеної статистики, ми ясно бачимо, який убогий стан наших бібліотек, навіть у процентовому відношенні до Поляків і Жидів. Отже повстає дилема: або українська інтеліґенція пильно слідкує за кожною літературною новинкою й купує на власність, або масово випозичають в бібліотеках? На жаль, ані одного, ані другого не можна ствердити. За винятком декількох одиниць, решта загалу не цікавиться ані книжкою, ані бібліотекою. Неодин прочитавши цю статтю обуриться й почне оправдувались; я, мовляв не маю часу, або, позичав би, так щож, коли в нас нема нічого нового. Є й такі, що вічно критикують українську літературу, про яку не мають найменшого поняття. Бібліотека П. Могили має всі дані, аби бути прилюдною й обслугувати культурні потреби українського населення Перемишля. Але якже вона може виконувати своє завдання, коли вона з ласки одного Т-ва міститься в кутику, а більшість книжок лежить в паках, бо немає місця.

Бібліотека П. Могили й кількістю своїх книжок з ріжних ділянок, і тим, що набуває кожну українську літературну новинку, користувалась би в іншого народа дбайливою опікою громадянства та булаб гордощами нації. У нас, на жаль, цілком інакше, ані бібліотеками, ані музеями, ніхто не цікавиться, мовляв „без того можна обійтись“. А замість бібліотечного будівництва ми навіть не підтримуємо того, що маємо, а придбані духові скарби потрохи гинуть й напевно згинуть, як громадянство не поспішить з допомогою.

Українська молоде! — берись до спорту! — Читай „Спортові Вісти“!

Впертий запір стільця, катари грубої кишки, застій у кишках, здуття, болі в боці, минають по ужиттю ранком і вечером шкляночки природної гіркої води **„Franciszka Józefa“**. Жадати у всіх аптиках.

Ю. ГАСЕНКО. 16)

В село на спокуту.

(Продовження).

Чекісти на селі.

Під вечір до Кочубіївки гналося дві підводи: одна селянська, а друга міліцейська. Хто бачив їх дорогою, хто звернув увагу на замилені коні, на суворо-настовбурчені обличчя двох чекістів та трьох міліціонерів, той розумом і серцем відчував, що летять „гості“ на село в „серіозній справі“. Федора Тарасюка синок Данилко, побачивши ще здалека гостей, скотину залишив на полі й прибіг засапаний до хати:

— Тату, ховайте кабанця! Чекісти на селі! Люті вгналися до сільради й почали хазяйнувати.

Тарасюк остовпів на місці.

— Чого стоїш, Федоре! — спохватилася стара Тарасиха. — Бійся Бога, роби що з кабанцем, дівай його хоч під землю! От нещастя! Казалаж, зареєструй! Тепер, гляди, до цурочки обдеруть, ще й самого запакують.

— Та деж, кудиж його? В пазуху ховатиму? — заклопотався безпорадний Тарасюк.

— Не плети, старий, дурниць, а думай щось путнє, бо, кажу, що лихо буде.

— Ну, алеж куди, скажи сама? — благав ради Тарасюк у жінки.

І напружений у переляці розум почав шукати ради, як власне добро, придбане чесною працею, перед зграєю чекістських шулік заховати. Плуталися в голові ріжні думки та ні одна з них не розвязувала наглого питання: загнати в льох — там очевидно сиру, масла шукатимуть і знайдуть „сало“; висадити на гору в хліві — може скочити; звязати — рохкатиме й почують, бо хлів від вулиці; зарізати — небезпечно, можуть що хвилини наскочити й зловити на гарячому.

— Татку, — підказав Данилко. — А якби кабанця загнати на долину, в яму, що викопали на бураки. Туди напевне сволота чекістська не полізе, а миб її гарненько прикрили.

— Хиба справді?! — очунявся з заклопотаної задуми Тарасюк і широким запитом чекав підтвердження цієї думки — ради в жінки.

— А й справді, старий! — зраділа Тарасиха. — Туди чорти червоні не полізуть. Дочекаємо вечора, заткаєм кабанцеві рило й тихцем переведемо.

— Добре, так і зробим, — з полегкістю зітхнув Тарасюк. Колиб до вечора щасливо перебути. А тиж, Данилку, худобу кинув на полі? Біжи назад та дорогою попередь Наталку, може в неї що підозріле лежить на видноті, то хай заховає. Та не пригонь до дому телички. Зістав її в Миколи, а то собаки кинуть оком, що багато скотини маємо, гляди, якийсь новий податок накладуть. Біжи хутчій...

Данилко мотилем побіг попередити сестру, а старий Тарасюк вийшов до воріт, пильно поглядаючи на вулицю й на сонце та неспокійно очікуючи непроханих гостей.

— Демяне! — гукнув сусідові в подвіря. — Гості є...

— Невже? — вигнався з клуні ошпарений Демян — коли, скільки, хто вам казав?

— Аж дві підводі. Данилко мій бачив, як у село вганялися. Вже й господарити почали. Маєте якусь контліворуцію, то приховайте завчасу...

— А грім би їх побив!... Яж саме заходився пшеницю віяти. Думалося, хоч на свята пшеничного покуштувати...

— Пшеницю? — дивується Тарасюк. — Якжеж вам, сусіде, вдалося заховати її сперед очей комерзамських? Тажеж комісія була у вас підчас молотьби?

— Думаєте, легко й дешево вдалося? Двоє дівчат мало не попідривалося, носячи зерно зпід машини аж у рів за клуню. Та що? Сховав 30 пудів, а хабаря дав кенеґесцеві Приданові 10. Не велика вигода, але хайби...

— Ну, то глядітьсяж, щоб до тих 30 та не докласти ще зо 300. Чули наказ, читали обяву коло сільради? Хто втаїть бодай пуд пшениці — 100 карбованців кари або три роки Допру. Ховайте зараз, бо трус буде неодмінно. Аж пять собак пригналося з району...

— Що ви кажете? А в мене ж телиця незареєстрована? От біда! Треба ховати. Можеб ви, дядьку...

— Та де в біса? Я сам от потерпаю за каб....

— Лихо та й годі. Треба когось шукати...

Демян побіг до клуні, а старий Тарасюк сперся на тину, гірко-смутно замислившись над сучасною долею селянською. Боляче — прикрі думки туманили його випрацьоване чоло. В повсякденних турботах, запобіганнях, в поті невсипущої праці власних рук здобувається люд на ту нещасну свинку, теличку! Ночей не досипає — доглядає, сам своєї пайки не доїдає — годує, щоби виплекавши хоч трішечки підживитись, підсолодити той

Памятайте, що від 25. до 31. жовтня 1931. всенародна ювилейна осінна збірка на **„Рідну Школу“**

Всі Українці й Українки, кожна кооператива й молочарня, всі товариства й підприємства зложать датки на „Рідну Школу“! Всі українські повіти й громади та весь український нарід сповнять свій найсвятіший обовязок супроти „Рідної Школи“!

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

З волинської хроніки.

Кооперативне свято в Жидичині. — Похід на кооперацію в Дубенщині продовжується. — Носив вовк, понесли й вовка. — З вязниці на волю. — Польські кооперативи банкротують. — Новий польський часопис на Волині. — З більшовицького „раю“ виселюють утікачів. — Клопіт з накиненим солтисом.

В неділю дня 11. ц. м. у Жидичині луцького пов. заходами місцевих кооператив відбулося свято кооперації. Свято розпочалось Службою Божою в церкві, яку відправив місцевий парох українською мовою, при співі хору під діріґенством п. В. Бабиченка — найкращого хору на Луччині. Після Служби Божої зібрані вирушили походом на чолі з церковною процесією при грі орхестри на майдай перед споживчою кооперативою. Там відправлено молебен, а пан-отець Пятаченко виголосив гарну проповідь, закликаючи присутніх до праці в кооперації, при чому вказав на звязок християнства з ідеєю кооперації. По відспіванні хором „многая літа“ зібрані перейшли до салі філії Просвіти, де відбулась академія. Відкрив її голова Управи к-ви „Укр. Крамниця“ п. Тома Кушнірук, який подав коротко історію розвитку й діяльности споживчої кооперативи від часу її заснування.

Після нього — те саме подав про кредитову кооперативу „Укр. Народ. Банк“ п. Павло Бондарук.

Далі виголосили привітання прибувші на свято представники наших установ з Луцька і інші, а саме: п. В. Островський — від філії „Сільського Господаря“, п. Є. Петриківський — від Повіт. Просвіти, п. Ів. Мацик — від „Народної Торговлі“, п. А. Споляк — від Р.С.У.К. і „Маслосоюзу“, п. Ів. Бондарук — від Українбанку, п. Л. Ліхтанський — від к-ви „Укр. Праця“ в Ківерцях. Потім студент п. М. Нищий виголосив реферат про історію розвитку кооперації в західньо-европейських країнах, а також на українських землях (В. Україні і півн.-західніх землях).

Потому були національні танці, хор відспівав низку народніх пісень, а наприкінці відбулась вистава „Кооператори“ — нова пєса В. Островського. Останні точки виконані дуже добре. Загальне враження від свята миле.

При цій нагоді ще раз належить підкреслити, що село Жидичин є одно з найкращих сіл Луччини в відношенню національної свідомости і активности на народній ниві у всіх ділянках життя. Дай Боже, щоби таких сіл у нас було побільше. За прикладом цього взірцевого села хайже йдуть інші наші села.

Всі дотеперішні інтервенції у дубенському старостві й воєвідстві, а також інтервенції Р.С.У.К. в міністерствах, президії Ради Міністрів, та Кооперативній Раді в справі замкнених кооператив ні до чого позитивного не привели. На кооперативах ще й досі висять поліційні печатки. Не потрібуємо хіба згадувати, які величезні шкоди на тому терпить населення.

На внесені рекурси, по довших заходах відчинено лише молочарню і 1 кооп. склеп кооп-ви в Уїздцях, які були зачинені більше місяця з причини ніби-то незголошення, хоч к-ва була у свій час зголосила і мала про це урядове підтвердження. Але кооперативі вдалось доказати неслушність поступовання староства і спож. крамницю кооперативи, й молочарню відпечатано. Наслідком цього молочарня й доставці молока понесли шкоди понад 10 тисяч зол. В звязку з цим кооператива має виточити проти староства судовий позов про зворот понесеної шкоди. Тимчасом заступник старости п. Янковскі виїхав на місце й спільно з комісією в складі постерункового, фельшера і ґмінного писаря, перевів санітарні оглядини молочарні, визнавши, що помешкання „в високім стопню заґражає здрову і жицю людзі“, хоч помешкання є дуже добре, а напередодні оглядин було вибілене.

П. Янковскі цим не задоволився і 3-х членів управи кооперативи покарав гривною **9.900 зол.**, доручивши аж 33 карні накази. І то за що? За те, що на сметанкових станицях не було вивісок і вони не були зголошені до староства; тільки за це **аж на 9.900 зол.**

Членів управи к-ви в Судобичах а навіть їх заступників староство покарало на 1500 зл. Менші кари від 50 до 300 зл. наложено на багато ін. кооператив.

У свій час у нашій пресі подавалось про перешкоди в справі реєстрації статутів українських кооператив, які чинив реєстровий суддя Окружного Суду в Луцьку п. Рембішевскі. Цей пан не рахуючись з приписами кооперативного закону й закону про мову не визнавав української мови та взагалі інтерпретуючи по свому приписи, старався за всяку ціну загальмувати український кооперативний рух. Наслідком цих вимог, суддя Рембішевскі, — по переконанням санаційний ендек — був стримав на кілька місяців реєстрацію кількадесять наших кооператив. Але на щастя його внедовзі перенесли до ін. відділу, що українські кооператори приняли з почуттям задоволення. Мало того: як довідуємося, на вимогу прокуратури окр. суду в Кельцях його завішено в урядованні.

3. ц. м. після 16 і пів місячного перебування в рівенській і кремянецькій вязницях вийшла на волю за кавцією 2000 зл. панна Ганна Язвинська з Рівного. Вона була арештована ще 15. травня 1930 р. під закидом приналежности до УВО й ширення „Сурми“ разом з ґрупою Українців з Рівенщини Ст. Семенюком і ін., які ще досі перебувають у вязницях у Луцьку, Рівному і Пйотркові. Слідство у цій справі ще досі не закінчено.

Недавно збанкротувала в Бересті велика польська кооператива п. н. „Рольнічо-Гандльова Спулдзельня“, закінчивши рік стратами на суму **300 тисяч зл.** Як довідуємося, те саме сталось з подібною польською кооперативою в Дубні, яка також має 30 тисяч зл. страт. Членами цеї к-ви були самі правні особи, а саме ґмінні ощадно-позичкові каси, каси Стефчика і „кулка рольнічі“. До управи належали все грубші риби з повітової польської урядової сметанки. Як зачуваємо, в звязку з виявленням страт у цій кооперативі скомпромітувався і дубенський староста п. Каньскі, добре знаний Українцям тим, що

шмат гіркого хліба нужденного і... навіть того йому не дозволено. Видумали якусь контрактацію. Без відома, дозволу влади невільно селянинові свинки, телички тримати. Зареєструй у сільраді й тоді годуй, а виплекаєш — здай владі по твердій ціні. А переступив цей закон — зарізав свиню чи продав телицю без дозволу — напитав лиха: Заберуть до голого ще й у Допр самого запроторять. І за що? За те, що вигодувавши свиню, сам хотів шматочок сала зїсти й не здав його по грабіжницькій ціні?! А, Боже! І де та кара Господня на проклятих насильників забарилася?!

Не терпілось старому Тарасюкові: посунув вулицею до сільради, щоб подивитись, як гості порядкують.

З третього двору гукають шопотом:

— Дядьку Федоре! На хвилинку!

Тарасюк підходить до Голобородькового тину.

— Чи справді принесло чеку, — питає насторожений Голобородько Мусій.

— Є любі гостоньки, прибули. Знають, що в нас уже намолочене й навіяне, то будуть часто навіщати. А в вас же є що приготовлене?

— Та в тім то й біда, що є пожива, та ще й, на зло, під самим носом. Позавчора аж у Гранів їздив. Там свояк мій мельником, і вдалося у ночі змолоти петльованого й пшеничного. Щасливо привіз, обклавши мішки зверху снопами та дома добре не сховав, бо аж ранком приїхав до дому; як-не як, а верст з 60 утьопав. Так ото два мішки біленького борошна так і лежать на печі у другій хаті.

— Бійтесь Бога — настрашив Тарасюк — заховайте десь негайно, бо й праця пропаде і з Допру не вилізете...

— Та отож я прошу. Знаєте, всі в полі, а сам не дам ради — мішки хазяйські, то й прошу, потрудіться та поможіть занести їх десь в лози.

Федір Тарасюк радий чоловіка з такої напасти вратувати, — іде в подвіря. Але куди ж його запохторити, як на дворі ще день, а сусіди-комерзанці зорять за кожним Голобородьковим кроком. Перестрашений Мусій згарячу радив у льох мішки з борошном занести й накрити глиною.

— Що ви, Мусію, — стримує Тарасюк. — За ніч зіпсуватись мука може, а як чекісти побудуть у селі кілька днів, — борошно скисне зовсім, — шкода добра й праці.

— Ну то кудиж його ховати, бодай би їх злодіїв-здирщиків під чотири дошки ховало?! — стояв спантеличений над мішками Голобородько.

По довгій роздумі рішили винести мішки на горище й запорпати в полові за комином. І коли висаджували першого мішка, старий Тарасюк підсаджуючи Мусієві вузір, мовив надриваючись:

— Бодай би їхні діти весь вік зі своєю працею так ховалися, як нам оце доводиться з власною кривавицею таїтись...

— А бодай би їм так легко на світі жилося, як мені оцього мішка на гору тягнути, — кляв покрехтуючи над другим мішком господар Голобородько.

Зате муку сховали добре: на горище ледви чи полізе який чорт пятирогий. Та хоч і полізе, то ледви знайде за комином прикидані всяким хламом. І дякуючи Тарасюкові, Мусій застерігав:

— Тількиж ви, дядьку Федоре, не той, не проговоріться, знаєте самі, яке тепер... Я вже вам на вареники вділю...

— Будьте, Мусію, спокійні. Яж не який небудь сексот.*) І рідному братові не признаюсь.

Тарасюк пішов вулицею. Напроти їде Чабанюк Олекса, що їздив зі Зайчиком та Глевтяком до району за начальством. Тарасюк махнув рукою, — той став.

— Ну, яких звірів привіз?

— Побачите. Дорогою весь час шепталися. Тільки й розібрав слова, повторювані то Зайчиком, то Глевтяком по кілька раз: „пять, десять супчиків тероризувати, то всі як овечки смирненькі стануть“, а про кого це говорилось, не підслухав.

— А деж вони тепер?

— Дали якийсь список виконавцеві, а самі пішли до Зайчика підвечіркувати: ще в районі бачив, як аґент три пляшки вина клав до теки. Оце вони набираються сили й пуншу до роботи, а виконавці скликають сексотів, певне засідання буде. Так і знайте, що без новин не обійдеться, хтось відплатиться. Аґент дураком Глевтяка назвав, що той не угробив ані одного на сході; однак, каже аґент, за це не відповідавби. Ну, їду, а ви, як щось не там лежить, то приберіть, бо... Бувайте...

Кортить Тарасюка піти до самої сільради, що там тепер робиться? Іде він вулицею й пильно на всі боки оглядається. Село усе вже знає про чекістів, і всякий відчуває їх. Це слідно в кожного на збудоражене обличчі, це видно з метушні на вулицях, в подвірях, по хатах. (Д. б.)

*) таємний співробітник, шпигун.

зліквідував досі більшість українських кооператив на Дубенщині. Ця компромітація п. Каньского полягає в тому, що нібито за якісь „заслуги“ в тій кооперативі він одержав з фондів к-ви аж 2000 зл. „ремунерації“. В справі цеї скандальної історії компетентні чинники ведуть слідство.

М. ін. до цієї кооперативи, як і у Бересті належали і деякі наші „землячки“ а до управи відомий на Дубенщині війт М. Кудак з Дорогостай. У звязку з такими вислідами діяльности „реґіональної“ кооперативи деякі з них чухають потилиці, але запізно. За невідповідну господарку панів з табору „власть імущих“ мусять платити. Ці два випадки для панів аматорів „реґіоналізму“ є дуже кепською реклямою.

Від 1. жовтня в Рівному почав виходити новий польський щоденник „Остатнє Вядомосці Волиньске“ санаційно-брукового напрямку. Три сторінки цього часопису друкують у Варшаві, де під тоюж назвою без слова „Волиньске“ виходить ця брукова 10-ти грошівка вже давно, а в Рівному додруковують лише останню сторінку з волинською, переважно рівенською, хронікою.

В попередньому числі нашого часопису ми подавали про масову втечу селян з Волині на Радянщину. Як довідуємось, більшости цих наївних, що шукали щастя в „червоному раю“, від самого початку не повелось. Більшовики лишають у себе тільки тих утікачів, що мають кваліфікації майбутніх „ударників“-комуністів, себто заслужених для себе т. зв. сельробів, а всіх інших масово перекидають назад за кордон. Перед тим усі повинні відбути кару в більшовицьких вязницях до 3 місяців за нелеґальний перехід границі. Як оповідають деякі з тих нещасливих утікачів, санітарні умови в радянських вязницях жахливі, а крім того вязнів морять голодом. По відбуттю кари відставляють їх до границі і віддають в розпорядження польської пограничної сторожі.

Отже як бачимо, скорше ніж ми гадали ті наївні, що заагітовані ріжними пройдисвітами, думали шукати щастя в червоному „раю“, переконались на власній шкірі, який то „рай“ панує там, та як відноситься „пролетарська“ влада до робітників і селян. А тепер мабуть десятому один з другим закаже.

У Моквині костопільського пов. минулого року староство призначило проти волі селян солтисом Андрія Горбатюка-Рябого. Селяни цим дуже обурились, а особливо тому, що цей Рябий є відомим у селі угодовцем і взагалі користується дуже лихою опінією. Проти цього призначення селяни зложили скаргу до воєвідства в Луцьку з домаганням шкідника усунути, а призначити нові вибори. В скарзі подано багато фактів з „діяльности“ цього Рябого. Ця скарга мала успіх: Уряд воєвідський домагання селян узглянив і зарядив вибори солтиса в Моквині, про що на імя одного з громадян села повідомлено писемно.

Селяни, розуміється, дуже зраділи й вибрали іншу відповідну особу, але не знати чому Рябий ще й досі урядує та тримається свого жолоба, мов репях кожуха. Можливо тому, що новообраного солтиса староство ще не затвердило. Селяни й далі домагаються в інтересах громади і спокою в селі, щоби ця зміна на становищі солтиса в селі наступила якнайскорше. О. Ш.

З Полісся.

Загальний перепис населення й Полісся.

У звязку з наближенням загального перепису населення в Польщі, який має відбутись у грудні б. р., завчасу насувається питання, які результати дасть цей перепис на наших землях, а особливо на українському Поліссі. Бо коли Галичина, Волинь і подекуди Холмщина з Підляшшям успішно виявили свою національну приналежність ще при першому переписі в 1921 р., то на Поліссі минулий перепис дав для нас дуже сумні результати й наслідки.

В статистичних бляньках для перепису були такі рубрики: білоруська, „русіньска“ і „тутейша, мейсцова, полеська, руска“; йшла мова про народність. Коли можна признати слушність для рубрики „білоруська“, бо в повітах Пружанському, Косівському й Лунинецькому живуть Білоруси, то невідомо, для кого й нащо призначено було рубрики: „русіньска, тутейша, мейсцова, полеска і руска“? Бо в повітах Берестейському, Кобринському, Дрогичинському, Пінському, Кам.-Коширському, Столинському й Сарненському (відійшов тепер до Волинського воєвідства), як то обєктивно ствердили білоруські, польські й російські вчені живуть Українці. Такоїж термінольоґії, як: „тутейша, полеска, мейсцова, русіньска“, для окреслення *народности* наука до 1921 р. не знала.

Ясно, що ці рубрики були сфабриковані для того, щоби скористати з національної малосвідомости української людности Полісся й зробити з одноцільної української поліської маси, що має всі прикмети приналежности до української нації (мова, звичаї, зовнішній вигляд, минувшина) віниґрет.

В результаті перепису людности в 1921 р. на Поліссі знайшлося: Білорусів аж 375.220, „русінуф“ тільки 156,142, а „тутейших — мейсцових, полешукуф і руских — 38.565. Порівнання числових даних перепису 1921 р. по національности й релігії дає такі дива: Поляків на Поліссі 214.052, а римо-католиків тільки 68.698; Білорусів, „русінуф, тутейших, полешукуф, мейсцових, руских“ і росіян — 574.230, а православних 697.373. Значить до польської народности на Поліссі при перепису мало признатися некатоликів 145.354, а з православних 123.143 особи. В Берестейському повіті у 8 збірних громадах мала не признатися людність навіть і до „русінуф, тутейших...“, а тільки до Білорусів. Так і по других повітах.

Одним словом, при переписі 1921 р. українську людність на Поліссі викреслено, затушовано білоруською, „тутейшею-полешуцькою...“, або „русіньскою“.

Результати перепису 1921 р. на Поліссі дали цілком формальну підставу для місцевої адміністрації заперечувати присутність Українців на Поліссі.

Яскравим прикладом такого заперечування може послужити факт відмовлення українському населенню, що у чисельних шкільних деклярациях домагалася державних шкіл з українською мовою навчання, на тій підставі, що дана місцевість по перепису 1921 р. не має 25% українського населення.

У висліді того на Поліссі **нема ані одної державної школи з українською викладовою мовою**, нема навіть утраквістичних шкіл.

Не тільки на полі шкільництва, але і в інших ділянках громадського життя далися добре в знаки результати перепису 1921 р. на Поліссі: вибори до громадських рад, поділ субвенцій на культурно-освітні цілі дуже часто роблено під кличем: „на Полесю нема жадних Українцуф“.

В той час, коли державні чинники, польські політичні партії й ріжні культурно-освітні орґанізації стремлять до того, щоб цілковито опанувати Полісся й зробить з нього клин між Польщею й Сходом, затерти сліди існування тут Українців, українське громадянство повинно собі пригадати тяжкі наслідки байдужого відношення до перепису в 1921 р. й при будучому переписі поправити свою помилку та свідомо виявити свою національну приналежність, памятаючи, що цифрові дані цього перепису будуть показчиком або нашої національної свідомости, або навпаки — темноти, недбальства, боягузтва.

Берестейський.

—о—

ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ. 8)

Вчорашні й нинішні.

18. ЯК ОТЕЦЬ РАВИЧ ЖЕНИВСЯ.

Носив шляхотсько-жидівське назвиско Равич і то робило його дуже несмілим. А на добавку мав ще імя Йоахим. Ізза того імени чув великий жаль до родичів.

Подумайте тілько: Йоахим! Адже воно і Йойною і Хаїмом пахне. Можнаби вправді писатися Якимом, але то знов таке хлопське, таке ординарне, що шануючому себе питомцеві ніяк Якимом зватися.

Подумайте тільки: Яким!

А моглиби були його назвати, ну хайби Романом. Скажеш Роман, а ту зараз на думку насувається і Рим, а як не Рим, то бодай який шляхотний, сердечний роман із красунею....

Нехайби вже були назвали Львом: тут вам і краса і сила, поетична грива й всякі інші акцесорії.

Нехайби врешті назвали були Богданом, чи Тарасом, а ту вам просто: Йоахимом!

Але жаль той чув наш Равич до родичів неслушно. Ціла вина їх, бідних сільських учителів була в тім, що вони у війні панотця зі селянами знайшлися по стороні селян, бо там їх панотець від себе відштовхав. А він не могучи нічого зі селом вдіяти, хрестив усіх хлопців на Мойсеїв, Талалеїв, Маментів, Пімонів, а вже в дорозі ласки на Йоахимів і Автономів, а всі дівчата на Лупни, Мокії, Алипії, Талалеї. Так вам з пімсти ціле село опоганив....

Але як там воно не було, Йоахим Равич ціле своє життя почував себе нещасливим. Як вже четвертий рік богословія кінчився, треба було Равичеві жінки шукати. А він хоч несмілий, дуже перебірчивий був.

Хотів, щоби жінка й по французьки говорила й на фортепяні грала й придане мала немаленьке й сама по собі молода тай непогана була.

Шукав рік, два, три, не вдавалося.

Там, де він хотів, його не хотіли, де знова його хотіли, там панна не вміла по французьки, або грала погано на фортепяні, або із грішми було щось неясне.

Товариші вговорювали, вишукували панни, прихвалювали — не йшло.

Врешті вдалося прикоськати Равича.

Винайшли йому товариші дівчину, що мала всі бажані прикмети. Бракувало їй хиба то одно око, що його заступила склянним і той кусник ноги, на яку штильгукала. Але впрочім із французьким, фортепяном і грішми було все в порядку.

Равич освідчився, відбув традиційну купіль із своїм будучим тестем у потоці за селом і вкінці став щасливим нареченим.

А вечером, як сердечна дівчина, чуючи потребу любих пестощів притулися до него, ніжно його обняла за шию й прошепотіла крізь спорохнавілі зуби: „мій Якимцю“, Равич, зірвався, покинув усе та пішки зі села втік.

Так йому те ненависне імя допекло!

Потому десь Йоахим пропав, а товариші не знали, де він дівся та що з ним сталося. Ходили чутки, що оженився, але ніхто тому не хотів вірити.

— — — — — — — — — — —

Кілька літ пізніше довелося одному з товаришів Равича побувати у Дрантивці. Се маленьке сільце в горах.

І там довелося йому стрінути із отцем Равичом. Той, неохотно, але з конечности запросив товариша до себе до дому.

Як заходили до домівки, вибігла напроти них баба як грім, брудна, обдерта, червона, та в крик до отця Равича.

— А ти волоцюго, сякий-такий, тебе по селі носить, других волоцюг собі до компанії збираєш, а ту корову здуло!

Отець Равич скулився, попращався скоро із товаришем і побіг чимскорше до жінки, що й гарна не була й ганьбила тільки по нашому й грала хиба кулаками по плечах отця Равича.

А люди в селі казали, що вони обоє діди й сотиком навіть не смердять.

19. АЖУРОВА ПАНЧІШКА.

I.

Де й як роздобув інженір Лелія тую жіночу панчішку, ніхто його так дуже й не допитувався. Хоч і дивне було то, що якраз він її приніс. Звався він властиво трохи інакше, але що славний був тим, що до кожної завертав очима, назвали його Лелією й те

Зміна старости в Бересті. — Ліквідація кооперативи „Село“. — Концерт селянського хору з Полісся в Луцьку.

Дотеперішнього старосту в Бересті Фр. Барана перенесено на такеж становище до келецкого воєв., а на його місце призначили старостою Ст. Вендорфа, дотепер. н-ка відділу публичної безпеки Поліського воєвідства.

Вістку про перенесення старости Барана приняло українське населення Берестейщини з великою полекшою, бо цей п. Баран відзначався особливою „прихильністю“ до всього українського, а зосібна спричинився до спинення українського культ.-освіт. руху на Поліссі. Він накладав ріжні кари, переводив знаними методами вибори до сойму, війтів, солтисів і волосних рад, як йому подобалося, забороняв кооперативні збори, вистави, збірки і т. п.

З нагоди уступлення стар. Барана відбулась пращальна вечеря влаштована польськими орґанізаціями і установами. М. ін. на ній був присутнім і поліський воєвода Крагельскі. При цій нагоді президія місцевого ББ видала комунікат, в якому м. ін. подається: „Зокрема ж діяльність п. Барана проявлялась в рівномірному й справедливому трактованню цілого населення повіту без ріжниці національности й ісповідання, чим позискав собі в неї цілковите довіря й пошану“. Цему повірять хиба наївні...

Українська кооператива „Село“ в Бересті — одинока більша кооператива на Поліссі, оголосила стан упалости. Сталось це з вини невідповідної й неумілої господарки керуючих орґанів к-зи. Ліквідація є великою шкодою для загальної кооперативної справи на Поліссі з огляду на те, що к-ва „Село“, яка постачала населенню і сільсько-господарське знаряддя, штучні погної і т. ін., була кооперативним осередком того району.

Ворожі українській кооперації чинники використовуючи цю обставину, на спілку з деякими місцевими угодовцями, закладають свою „реґіональну“ торговельну гуртівню а крім того — реґіональний Поліський Союз Кооператив і Комунальних Кас по зразку Волинського (польсько-білорусько-український).

На другу нараду в цій справі приїздив з Луцька Петя Певний, який намовляв не закладати окремого союзу, а приєднатись до Волинського союзу, але Полішуки не дались намовити п. Певному і таки закладають свій окремий неукраїнський союз з осідком у Бересті. Найактивніше за це „розпинається“ б. член управи кооп. „Село“ Карпук, який найбільше завинив у справі ліквідації цеї к-ви. Свою „ідейність і мораль“ цей добродій виявив якнайкраще: коли не було вже звідки потягнути платні в кооп. „Село“, то він (як і ін. члени управи) покинув працю і перейшов на службу до польського ревізійного союзу і як інструктор його обїзджає наші сільські кооперативи Берестейщини, закликаючи приступати до згаданих польських орґанізацій. При тому в демаґоґічний спосіб обіцює золоті гори тим, що до цих „імпрез“ приступлять. І на жаль находяться такі з наших поліських „дядюшок“, які завдяки нездисціплінованости і малій кооп. свідомости вірять в грушки на вербі і йдуть на це.

З огляду на наведене потрібне є негайне протиділання. Булоб дуже бажаним і доцільним, щоби „Народня Торговля“ (централя у Львові) і „Маслосоюз“ відкрили в Бересті свої філії.

Село Боровичі, що находиться в північній частині Луцького пов., є одним з небагатьох найсвідоміших сіл волинського Полісся. Завдяки активній праці кількох свідомих одиниць, а передовсім гром. Ів. Лопуховича (абсольвента теольоґії) це село має філію Просвіти, кооперативу й хор; церква також українізується. А щоби мати приміщення для місцевих орґанізацій Боровичане приступають до будови власного Народнього Дому, для чого мають уже площу і матеріял. Одначе на цю ціль бракує ще засобів. І ось, щоби здобути такі засоби, хор Борович під проводом п. Ів. Лопуховича урядив дня 11. ц. м. концерт у Луцьку в салі Просвіти. Виконано низку народніх пісень, колядок і щедрівок. Поза тим, що з мистецько-музичного боку хор вимагає ще багато до покращання, треба признати, що п. Лопухович багато попрацював, щоби з сирого голосового матеріялу вишколити цей збір людей (понад 30 осіб, переважно молоді) так, як це виявив концерт у Луцьку.

Але до оцінки цього концерту належить підходити передовсім з морального боку. Українське громадянство Луцька численно зібране (хоч не все) на концерт мало нагоду й приємність бачити живе поліське краще село, таким як воно є. Милу поліську селянську молодь, що не лінується працювати на широкій народній ниві для загального добра, змагається за краще завтра. Бачили дітей поліського чорнозему, що рука в руку працюють над покращанням долі свого народу під проводом працюючої інтеліґенції села і міста. Підходячи до концерту в Луцьку з тієї точки погляду, всі недомагання з музичного боку відкидаємо. Враження від цього селянського концерту у всіх присутніх лишилося добре.

Працьовитим Боровичанам і їх гарному провідникові п. Лопуховичу бажаємо дальших успіхів у їхній мозольній, але вдячній, бо корисній, народній праці.

З життя Галичини.

СТРИЙЩИНА.

Студенство й його праця. — Спортова секція „Сокола“. — Перші досягнення.

Згадуючи про студенське життя треба зазначити, що Стрийщина доволі багата в студенство, бо має поверх *сто осіб* студіюючої молоді. Більшість її згуртована в осібному українському студ. Т-ві. Зазначуємо: більшість, бо богацько студентів не належить до нього, як зрештою й до інших товариств. Що-ж, мусимо погодитися з тим, що все і серед усякого середовища знаходиться пасивний і безідейний елемент, з яким і не варто числитися. — Згуртовані в свойому професійному Т-ві студенти працюють теж і поза ним, як в „Просвіті“, „Р. Школі“, „Соколі“ і інш. Минулого року зробили кількадесять поїздок до читалень у повіті. Цего-ж року цілі вакації вишколювали Соколів і приготовляли повітовий сок. здвиг. Як щороку урядило Т-во в вересні „тиждень студента“, в якого програму ввійшов цілий ряд імпрез, як відчити (м. ін. Др. І. Свєнціцького про українське мистецтво та музейництво), чайний вечір і інше.

Недавно відбулися в Т-ві чергові Загальні Збори, на яких прийшло до конфлікту між членами. Проти великої більшости стануло кілька одиниць своєрідно політично наставлених, яким залежить на тому, щоби в Т-ві не було спокою. Вони притягнувши до себе горстку свіжо-прийнятих абсольвентів ґімназії, повели гостру опозицію проти старого й нового Виділів. Ми й не спинялибся над тією подією, якби участь у ній брало лише тих кілька одиниць, бо знаємо їх і розуміємо, що мусять все й всюди опонувати. Але хотілиби перестерігти тих молодших, що стали по їхньому боці, щоби застановилися, до чого їх ведуть наші мальконтенти, і щоби в пору пірвали з ними звязки. Що тамті стремлять до розбиття Т-ва, це розуміємо, але в імя чого малиб стреміти до тієї цілі (безпосередно чи посередно) також наші *національно* думаючі студенти? В імя чого? — питаємо!

Спортом у Стрию занимаються два т-ва „Скала“, згл. Укр. Спорт. Клюб, який має тільки секцію копаного мяча (про него напишемо згодом) і „Сокіл“, згл. його Спортова Секція, що гуртує майже усіх стрийських змагунів. Цілу весну й літо вела згадана секція інтензивну діяльність. В першу чергу присвячувала час легкій атлетиці, спортовим грам і плаванню. Зокрема робила заходи

ймення прилипло до його. А дивувала та панчішка всіх тому, що Лелію знали як джентельмена, що не звик розказувати про свої любовні пригоди, — бо їх не мав.

А ту вам нараз панчішка. Тонесенька як павутиння, ажурова, переповна запахом молодого, жіночого тіла. Припнята до кляпи сурдута порушалася, як він ходив та дразнила всіх зібраних на парубоцьких вечерницях у меценаса Шкірського. Парубоцькими назвали ті вечерниці тому, що — не було на ній ні одного парубка, а самі жонаті. Меценас Шкірський скористав із того, що його жінка виїхала на кілька днів до дітей, що вчилися у Львові тай запросив добрих знакомих на вечір до себе; а що діялося то в малому місточку, то в пана Шкірського зібралася майже вся інтеліґенція.

Були два суперники адвокати, був податковий інспектор, суддя, двох лікарів тай помічник нотаря.

У дружному кружку („чорт би того мого ворога побрав!“), серед сердечної розмови („грім би тебе, мій приятелю, забив!“), заїдали та попивали зібрані приладжене добро. Властиво більше попивали, як заїдали, бо хтоби там на їду дивився. Тото добро й дома є, а чарочки — другої дома жінка не дасть. У комнатах сивіло від диму; кожний курив і пив, пив і курив. Кожний старався другого перекричати.

А коли випиті чарочки зачали влазити і в голову і в ноги, зібране товариство розбилося на кілька гуртків.

Два адвокати присіли суддю та тирпаючи його то в один, то в другий бік, старалися взаїмно переконати його, що той другий, що сидить по тамтім боці судді — дурень без дрібки знання. Інспектор із помічником нотаря, що хвиля обіймалися, цілувалися, попивали знов по чарці, сплювували тай вертали знов у свої обійми. І говорили між собою вже більше жестами та мінами, бо їх неслухняні язики пленталися так, що з їх уст добувалися лише якісь неозначені звуки.

Меценас Шкірський скинув із себе піджак, підспівував баранячим голосом щось ніби по мадярськи та обнявши руками піч пробував гуляти чардаша. Коло него підтупцював Лелія, а при його боці теліпалася панчішка.

Ті два робили найбільше гамору в хаті, бо ревно сварилися ізза того, хто з них гуляє краще чардаша. Нарешті по довгих змаганнях із непослушними ногами Лелія опинився на землі, а за ним покотився тудиж і Шкірський, що хотів свого приятеля рятувати.

Завдяки великим та сполученим зусиллям всіх гостей вдалося піднести Лелію із підлоги та покласти його на отомані, де він до раня проспав.

Проснувся рано Лелія, оглянув здивованими очима чужу хату, а як побачив на кляпі свого сурдута жіночу панчішку, аж засвистав зі здивовання. Миттю відіпняв її тай запхав в головах на отоманці. Чейже годі було нести її до дому, де вже чекала жінка — як ангел местник на порозі до раю....

II.

Меценасова Шкірська вернула другого дня коло полудня домів. Якось так несподівано, бо вдалося їй полагодити скоро всі справи у Львові.

Вернувши до дому тай заставши комнати непопрятані по нічній гульні, аж руки заломила. Кілько труду, кілько праці буде треба, щоби все наново до порядку привести! І до обіду не сідала, а тільки при помочи покоївки взялася за роботу. Попрятали один покій, другий, аж врешті дійшли до меценасового ґабінету. Тут був найбільший нелад, бо тут було закінчення цілої забави. Недокурки та попіл із папіросів застелювали цілу підлогу, плаваючи у розлитім вині, чи горівці. Під печею підлога була так затоптана, мовби там бодай зо дві сотні заболочених вояків мандрувало, а отомана вимнята тай вигнетена пишалася слідами болота з інженірських чобіт.

Кинулася меценасова її чистити, бо се було її найулюбленіше місце спочинку й за хвилинку витягнула із підголовника чорну, дамську, ажурову панчішку.

Мовби гнана фуріями, кинулася меценасова у спальню, де солодким сном відсипляв непроспану ніч меценас Шкірський.

Снилося йому мабуть щось приємного, бо усміхався крізь сон, аж нараз збудився від болю. По його повному лиці гатила мов пряником руками й ажуровою панчішкою меценасова.

коло висилки своїх змагунів на краєві пливацькі і легко-атлетичні змагання. І на обох імпрезах виступали її члени. На останні легко атлетичні змагання, що відбулися 20. і 21. вересня у Львові, вибрався при допомозі стрийських економічних установ десяток сокільських змагунів, які здобувши ряд чільних місць, поставили стрийський Сокіл на третє (по „Беркуті“ і УССК-у) місце в Галичині. Головно відзначилися один з найкращих змагунів в Галичині *Вішка*, бігун на далеку віддаль *Савчак* і скакун *Бортник*.

В зимі буде урухомлена лещатарська секція, а покищо відбуваються дальше тренінґи в легкій атлетиці й руханкові вправи, що є вже заправою до зимових спортів. — Молодим змагунам належиться признання за працю й перші, так значні успіхи. — *Сава*.

Підляшша.

Боротьба за церкву.

На північному Підляшші в селі Бублі, Староконстантинів. повіту, стоїть замкнена, побудована в українському стилі, церковця св. Івана Богослова. Село налічує 65 господарств; на все село є тільки 1 родина Поляків римо-католиків, всі православні. Церква замкнена, а люди мусять ходити до церкви за 3 кільом. до сусідного села Гнуйна, де священствує о. С. Камінський. Кількаразові заходи селян перед своєю духовною владою в Варшаві, перед українською Парлямент. Репрезентацією й перед Міністерством Віросповідань у справі відкриття скінчились нічим.

Коли почали ширити т. зв. паньствову унію, до Бубля прислали уніятського священика, якого селяни до церкви не пустили; він відправляв деякий час богослуження в приватному домі, але й туди ніхто не ходив, крім двох арендаторів поцерковної землі, якою завідує „дзекан“ з Янова Підляського.

І мусів після невдачі виїхати отець фальшивої, як висловилась одна стара бабуся, унії до Янова, де відправляв деякий час службу в костелі, переробленому з православної церкви, а потім в околичному селі Павлові відкрив уніятську парафію й збудував там капличку. В цьому році, в першу неділю після Трійці уніятський свящ. з Павлова Никольський приїхав до Бубля з дяком відправити в замкненій церкві службу, намовивши перед тим своїх двох симпатиків піти до старости й попросити в нього ключі від церкви. Староста, звичайно, ключі дав. Відімкнули й почали молитись. Люде з села пішли до церкви до с. Гнуйна. Таким чином на уніятську відправу, про яку ніхто не знав, прибули два симпатики унії й кількох сусідів, які зауважили, що коло церкви є якийсь рух. Дали зараз же знати по селу, що уніяти в церкві; передали й до Гнуйна. Усі, хто був у Гнуйні в церкві, старі й малі Бубельці, кинулись до Бубля на рятунок своєї церкви. Прибігли на конець служби. Свящ. Никольський вискочив із церкви, скочив на ровер і на всіх парах подався до Янова, а дякові трошки дісталось калачів, щоб „не крав Служби Божої“. Забули й церкву замкнути. Люди помолились у своїй церкві, замкнули, а ключі віддали свящ. Камінському. О. Камінський не хотячи нелеґально тримати в себе ключі від замкненої церкви, переслав їх до староства.

Але старостві замало показалося тої леґальности о. Камінського, бо йому з липня б. р. відібрано без подання причин пенсію й заквестіоновано право горожанства.

Цікаво, чи так поступили з о. Камінським за те, що він не помагає ширити „паньствову“ унію, чи за те, що сміливо при кожній нагоді в своїх проповідях бореться з ширенням паньствової унії. А взагалі уся ця справа — тримання запечатаною церкви, яка руйнується від часу й недоглядання, повна байдужість до цієї справи Митрополії, а з осібна митропол. Дениса, який є дієцезіяльним епископом Варш.-Холмської епархії, підсилання уніятських священиків, нагінка на православного свящ. о. Камінського — чиїх це рук діло?

На цій парафії виразно бачимо відношення Митрополії до покривджених церков (мабуть там мають „важніші“ справи, коли не можуть заступитись за покривдження парафіян і священика) відношення адміністрації до православного духовенства й парафіян.

Орґанізатор культурно-освітний і економічний, філіяльний урядовець шукає місця при Філії Просвіти. Молодий, здібний, з правдивим орґанізаційним хистом і довгою практикою. Поведе взірцево культурно-освітну й економічну працю в цілому повіті. Може провадити також драматичний гурток і хор. Вимоги винагороди скромні. — Ласкаві зголошення до Адмін. „Укр. Гол.“ під „Орґанізатор“.

Що чувати в світі?

З німецького хаосу. — Політичний, господарський і державний орґанізм Німеччини хорий. Перед тижнем, себто на передодні засідання німецького парляменту, а після того, як відбувся конґрес німецької революційної правиці в Гарцбурґу, горячка хорої Німеччини була дуже висока. Здавалось, що політично-устроєвий і господарський переворот у Німеччині прийде неминучо. В конґресі німецької правиці брали участь Гітлерівці, що мають 107 послів у парляменті, ґрупа Гуґенберґа (41 послів), народня партія (30 послів) і „Ляндбунд“ (19 послів). Конґрес поставився дуже ворожо до нового уряду Брінінґа й заповів, що на першому засіданні парляменту внесе заяву недовіря для того уряду. Гарцбурський бльок правиці приготовлявся вже навіть до обняття влади в державі числячи на це, що за їхньою заявою недовіря будуть голосувати ще комуністи (72 посли) і ще деякі посли дрібних ґруп осередка; таким чином мав уряд Брінінґа впасти при першій зустрічі з парляментом. Як правий бльок, так і уряд робили все можливе, щоби запевнити собі більшість голосів.

Ціла Німеччина очікувала серед великого напруження висліду нарад парляменту; так само цілий світ інтересувався тим. Чим більше зближався день голосовання, зростали щораз більше домагання тих малих партійних ґруп у парляменті, від голосів яких залежала доля уряду. Остаточно після довгої ліцитації уряд зєднав для себе значними уступками голоси тк. зв. господарської партії і в той спосіб заява недовіря впала 24 голосами. За урядом голосував католицький центр (68 гол.), соціяльні демократи (137 голосів), державна партія (14 гол.) баварська народна партія (19 гол.), і згадана господарська партія та поодинокі посли кількох дрібних партій осередка. Разом заявилося за урядом 294 голоси. Проти него голосували партії Гарцбурського зїзду й комуністи, разом 270 голосів. Всіх голосів віддано 567, але 13 послів здержалося від голосовання. Після такої „перемоги“ уряд розпустив парлямент назначуючи найблище засідання аж на лютий 1932 року.

За той час буде новий уряд користуватися тими широкими повновластями, які дає йому найновіший декрет президента. Згідно зі заявою Брінінґа буде уряд продовжати в ділянці закордоної політики ідею порозуміння й співпраці з рештою Европи, а передовсім з Францією. В господарській ділянці заповів уряд, що введе якнайбільші ощадности в буджеті й буде намагатися недопустити до інфляції валюти. У внутрішній політиці заповів уряд, що буде намагатися розоружити й розвязати партійні боївки, а в тих своїх заходах опреться на армії і поліції.

Чи це все удасться урядові, є дуже непевне. Горячку, яка опанувала німецький народній орґанізм, перервало вправді на деякий час голосовання в парляменті, але перервало штучним способом, при помочі торгу й ліцитації уряду з дрібними та слабосильними партіями. Не можна чейже вважати природним союз католицького осередка з соціялістами, які голосували за урядом не в почуттю довіря до него, але зі страху й ненависти до націоналістів гарцбурського бльоку. Також не треба забувати, що відношення сил у парляменті не відповідає дійсному відношенню сил у Німеччині ні дійсним настроям населення. Настрої краю мобілізує щораз більше Гітлер і якби прийшло до нових виборів, то Гітлер з певністю подвоївби чисельний склад своєї парляментарної репрезентації.

В тому, що горячку штучно перервали, криється велика й грізна небезпека для дальшого здоровля німецького орґанізму.

З польських справ.

Підвишка почтових оплат. Від 15. жовтня треба платити за картку в краю 25 сот., а за лист 35 сот. За порученя доплачується 60 сот. Також подорожіла оплата від часописів та друків.

Уневажнили два засуди. Варшавський апеляційний суд розглядав справу Жигмонта Качика й Мечис. Чемплінського, яких суд у Ченстохові засудив на 12 літ вязниці кожного. Їм закидали співучасть у масовому вбивстві в касі хорих у Ченстохові дня 16. жовтня 1930. Головним свідком прокуратури був якийсь Сівек, якого пізніше мусіли замкнути за ріжні нечисті справи. Як виказала апел. розправа, хвалився Сівек, що йому нічого не буде за його вчинки, ще дістане добру посаду в касі хорих, як лише буде свідчити на обвинувачених. Апеляційний суд увільнив обох обвинувачених, які рік пересиділи в тюрмі.

Рівночасно закінчилася справа б. посла, давного боєвика П. П. С. Яна Квапінського. Його минулої осени арештували, вивезли до Сосновця й засудили за „небезпечні“ промови на вічах на кару тюрми. Тепер висший суд уневажнив цей присуд.

П. П. С. зголосила проєкт територіяльної автономії для Українців. Коли тепер українське питання чимраз більше звертає на себе увагу й домагається вирішення, пригадали собі польські соціялістичні посли, що вони перед сімома літами внесли до сойму проєкт полагоди цього питання. Цей проєкт спочивав собі довгенько, аж у архівах припав порохом тай забули його, бо... ніхто не хотів, щоби він став законом. Тепер випадає польським соціялістам показати перед світом, що вони бажають якоїсь розвязки українського питання й тому внесли на днях цей давний проєкт ще раз під обради сойму. Як вони самі задивляються на долю того проєкту, видко з „Robotnika“, який пише, що цей проєкт не стане законом.

Теперішний законопроєкт творить автономну провінцію з земель замешканих у більшости українським народом. До таких зачисляє станиславівське, тернопільське й волинське воєвідство, українські повіти львівського воєвідства *(але без повітів Перемишль, Ярослав, Сянік та Любачів)* та Камінь-Коширський повіт у поліському воєвідстві. Як бачимо, то кромі чотирох українських повітів Східної Галичини лишає проєкт поза межами автономної провінції цілу українську Лемківщину, Холмщину, Підляшша, та з поліського воєвідства повіти берестейський, кобринський і пінський, що свідчить про досить оригінальне розуміння національного питання у польських соціялістів.

Тому що цей проєкт ніколи не стане законом, не вважаємо тепер доцільним писати, які права признає він Українцям у цій автономній провінції.

Хроніка міжнародніх подій.

Еспанські кортези ухвалили цілий ряд нових законів, що відносяться до церкви й монаших чинів у Еспанії. Між іншим ухвалено, що чинові Єзуїтів відбирається право побуту в Еспанії. Інші монаші чини можуть лишатися, але їх діяльність піддається під докладну контролю держави, а маєтки удержавлено.

*

Голова ради еспанських міністрів Заморра і міністер внутр. справ Мавра виступали в кортезах проти приняття нових законів проти церкви й монаших чинів, але їх переголосували. Оба міністри уступили з уряду. Головою нового уряду став Азана, який є лівим радикалом.

*

Надзвичайне зібрання Союза Народів радило над справою збройного спору між Японією й Китаєм і ухвалило такі побажання: 1) Китай признає ті права Японії, що їх запевнила собі Японія ріжними мировими договорами й переговорами з Китаєм, 2) Японія означить точно речинець, коли звільнить заняті частини Манджурії зпід своєї окупації, а Китай забезпечить життя й майно японських грома-

дян у Манджурії після того, як звідтам відійдуть японські війська. Японія не хоче приняти тих умов та грозить, що виступить зі Союза Народів.

*

Монґольський полководець Чан-Гай-Пен почав наступ на вузлову стацію манджурської залізниці Вічікар. Йому помагають у поході японська армія й козацькі відділи отамана Семьонова.

*

Минулої пятниці виїхав французький премієр-міністер Ляваль до Америки. В кількох днях, що їх Ляваль має провести у Вашінґтоні на нарадах з президентом Гувером, мають у розмовах вирівнати й виладнати всі суперечности в поглядах Гувера й Ляваля на справу забезпеки світа перед господарською й політичною катастрофою. Ріжниці між поглядами Гувера й Ляваля мають бути такі великі, що з усіх боків чути сумніви, чи американсько-французькі наради закінчаться з успіхом.

*

Щоби задемонструвати проти уряду, замкнення парляменту й голосовання за довірям для уряду, скликав Гітлер на неділю 18. жовтня зїзд своїх штурмових відділів до Бравншвайґу. З ріжних сторін прибуло сто тисяч Гітлерівців. Вуличні маніфестації скінчилися правильними боями між Гітлерівцями а комуністами, соціялістами й поліцією. Поліція вивела на вулиці танки й скоростріли; Гітлерівці боронилися зпоза барикад. Ранили понад 1000 осіб; кажуть, що були й вбиті. Побідили Гітлерівці, які відтак дефілювали 6 і пів години перед готелем, де мешкає Гітлер.

По всій Україні.

Півн. Західні Землі.

Хроніка. Ювилейні свята „Рідної Школи“ відбуваються дальше по містах і селах Галичини. В останньому часі відбулися такі свята у Бережанах, Нижневі, Збаражі, Городку, Бучачі, Березові нижному, Делятині, Калуші, Галичі, Перемишлянах, Камінці Струмиловій й Чорткові. — Дня 27. вересня відбулися перші загальні збори Т-ва „Лемківщина“ в Сяноці. Товариство веде обласний Музей, який має вже понад 1000 експонатів.

Арешти. У попередному числі писали ми про арешт учен. II. р. сем. в Станиславові Олени Бучковської, абс. рільничої школи Яреми Савчинського й ґімн. уч. Стан. Рошка. Польські часописи пишуть, що арештовані займалися перевозом і кольпортованням „Сурми“; в руки поліції попало 800 пр. нового числа.

Вийшли на волю. З сокальської тюрми вийшли 9. жовтня на волю по зложенню кавції 3000 зл. студенти: Ярослав Була, Володимир Небожук, Ярослав Ткачик. Також вийшли абсол. ґімн. Андрій Дячишин та селяни з Боянич Лука Панчук і Антін Смалюк, яких підозрівали, що підрізали телеґрафічні стовпи.

Дальша черга політичних процесів. (СК.) 10. і 11. жовтня відбулася перед суддями присяглими в Чорткові політична розправа проти С. Олеськова й 7 ох тов., обвинувачених за злочин з § 58; в лаві присяглих більшість Поляків. Акт обвинувачення закидував, що Ст. Олеськів, Мирослав Ростковича, Василь Карачко, Омелян Тарнавський, Михайло Горячий, Остап Білинський, Антін Івахнюк, о. Микола Івахнюк заложили в Чорткові та околиці УВО., самі до неї належали та втягали до цеї орґанізації інших. Що громадили й поширяли нелеґальну літературу, а переховували зброю. Всі оскаржені на розправі заперечили свою приналежність до УВО та всі інші закидувані їм вчинки. Крім цего Олеськів відкликав свої зізнання, зложені перед слідчим суддею й на поліції, яким обтяжив декого з обвинувачених, і заявив, що це все неправда; він зізнав неправду, бо так домагалася поліція, яка грозила йому побиттям. Три десятки прокураторських свідків нічим не обтяжили обвинувачених, бо нічого ніколи не бачили ні не знали. Усе їм „можливе“, „видавалося“, „десь чули“ і т. п. Виводи оборони др. Ст. Шухевича зі Львова, др. Юрчинського й др. Електоровича з Чорткова, в нівець розбили всі тези акту обвинувачення й виказали цілковиту невинність усіх. Яке здивування було, коли після наради лава присяглих узнала Тарнавського, Івахнюка й Олеськова винними злочину з § 65. На основі вердикту суддів присяглих трибунал засудив Омеляна Тарнавського й Антона Івахнюка на півтора року тюрми з постом і темницею що три місяці, а Олеськова Степана на рік тюрми з постом що чотири місяці. Оборона зголосила касацію. Всіх інших обвинувачених звільнено, проти чого прокуратор заложив касацію.

Дня 12. жовтня зачався у Львові процес проти 9 здогаданих членів УВО з Бучаччини й Підгаєччини. Акт обвинувачення закидав, що Іван Джиджора, дяк з Голгоч, Остап Гук студент з Петликовець старих, Гриць Максимишин з Голгоч, Осип Пришляк з Заславча, Іван Миськів, абс. фільос. з Гайворонки, Ілярій Колодницький з Сільця, Володимир Гірняк з Петликовець стр., Ярослав Сена з Підгаєць і Степан Бокало, управитель коопер. з Підгаєць, всі як члени УВО вели протидержавну роботу, а два перші мали підпалити оборіг Яна Трембача, кольоніста у Петликівцях; від огню згоріло 7 будинків.

На розправі зізнав Джиджора, що Гука цілком не знав, у Петликівцях в той день, як був огонь, не був, бо працював у Голгочах на полі; признався на поліції, щоби охоронитися від дальших побоїв. Також Максимишин описує докладно побої на поліції в Білявинцях і Бучачі. Жінка війта Осядача потвердила, що обв. Гук був в їх хаті в хвилині вибуху пожежі.

Прокуратор піддержував дальше обвинувачення за виїмком Сени й Гірняка, щодо яких розправа не дала доказів їх вини. Рівночасно заповів скаргу проти обвинувачених за те, що вони закидали поліції побої.

Після промов оборонців дра Шухевича, дра Старосольського й дра Ганкевича присяглі признали Джиджору, Гука, Максимишина, Пришляка й Миськова винними злочину державної зради. Також затвердили питання про звичайний підпал відносно Джиджори, Гука й Миськова. Супроти цього вимірив трибунал кару: Джиджорі й Гукові по 12 літ важкої тюрми з загостреннями, Миськову 3 роки, а Максимишинові й Пришлякові по півтора року тюрми. Колодницький, Сена, Гірняк і Бокало вийшли на волю. Оборона засуджених зголосила відклик.

Доразовий суд у Львові. Дня 16. жовтня відбувався у Львові доразовий суд над трома молодими хлопцями з Вишеньки (пов. Городок): Ярославом Поповичем, Миколою Сеничем і Даньком Петришиним. Вони далися намовити до підпалу стодоли коршмаря, якого ціле село ненавиділо й хотіло „викурити“. Поповича й Сенича засудили на кару смерти з заміною на кару досмертної вязниці, а Петришина передали звичайному судові.

Висадили в повітря стрілецьку могилу. В Вівсю, підгаєцького повіту була стрілецька могила ще з часів світової війни. На могилі щороку відправляли богослуження й поставили гарний памятник. Дня 7. жовтня о 10. год. в ночі збудив сплячих людей сильний вибух. Ціла могила вилетіла в повітря, а каміння з хреста кинуло на яких 100 метрів.

Таке нечуване вандальство й зневага померших дали нагоду якомусь підлякові оклеветати... Українців. А саме „Gazeta Warszawska“ (ч. 316) з дня 16. X. принесла на першій сторінці таку вістку грубими буквами: **„Українці висадили в повітря могилу польських вояків“.** І преспокійно пише дальше, як українські саботажисти знищили польську могилу! Хоча минуло вже кілька днів, „Gaz. Warsz.“ не вважала своїм обовязком помістити спростовання, а через те зсолідаризувалися з „чесним“ вчинком свого інформатора. От — niehonorowo, ale zdrowo!

Кооперація й Просвіта — дві сестри. (Допис з Кремянця). Управа „Української Кооперативи“ в Кремянці вирішила поставити аматорську виставу (Ромена Роляна „Вовки“), щоби чистий зиск ужити на пропаґанду кооперативної ідеї. Дня 19. IX. звернулася до Управи Кремянецької Просвіти з листом, щоби Рада „Просвіти“ відпустила своє помешкання на проби. На сього листа одержано таку відповідь:

„На лист Т-ва з дня 19. IX. 31. р. Рада Просвіти має честь повідомити, що в роспорядженні Ради нема такого помешкання, котре моглоби бути відступлено на щоденні проби вистави, яку уряджує „Український Кооператив“. Просвіта має в своєму посіданні лише одну кімнату, де знаходиться бібліотека, читальня і канцелярія Т-ва; відступлення тої єдиної кімнати змусилоби Просвіту обмежити свою діяльність, що Рада Т-ва вважає неможливим. — *І. Терновий* — секретар, *Б. Козубський* — голова Ради“.

Від себе Управа Кооперативи додає, що вже більше пяти років всілякі проби відбувалися й відбуваються *саме в тій кімнаті.* Дальші коментарі вважає Управа зайвими.

Як у нас розуміють клич „Свій до свого“? Коли я в вересні 1930 р. вернув з Японії, рішився заложити собі знову якусь фабрику. Таку роботу вважаю в части патріотичною, бо дохід з такої фабрики не може ніколи рівнатись моїм доходам у чужому підприємстві. Після глибшої застанови рішився я зорґанізувати виріб сухих батерій, бо на цілій території зах. України нема такої фабрички. Щоби справу глибше перестудіювати, виїхав я до Чех і там заплатив досить велику суму за довільний вгляд в інтереси двох відповідних фабрик. У грудні 1930 р. зорґанізував я це нове підприємство під фірмою: Ко—Ко, фабрика Л. Котецької. Дня 4 січня 1931 р. вніс я першу оферту до Центросоюзу. Директор Шепарович дав мені деякі вияснення й відіслав до дир. Мартюка, а цей повторив мені то саме, що Центросоюз звязаний умовою з „Даймоном“. Умова є важна до кінця червня й оба директори просили мене, щоби я здержався на той час від всяких аґітацій за своїми виробами, бо декотрі союзи готові взяти у мене, а се малоби дуже злі наслідки для Центросоюза. Обіцяли, що по першім липня Центросоюз буде форсувати мої вироби, бож се українське.

Щоби справи не заспати, вніс я 16. травня ц. р. другу оферту, а в перших днях липня зголосився особисто у дир. Мартюка. Він мені заявив, що умова з Даймоном“ скінчилася, але він буде мусіти брати тепер товар у мене, „Даймона“ й „Центри“, бо послідна подала дуже дешеву оферту. Тоді я вручив дир. Мартюкові ще одну оферту, що в ній заявив, що буду придержуватися кожної конкуренційної ціни як „Даймона“ так і „Центри“. На це заявив мені Мартюк, що в такому разі всякі труднощі відпали й я відійшов...

Десь з початком серпня питаюся д. Мартюка телефонічно, що сталося, що до тепер не маю ніякого замовлення, а він мені заявив, що я не можу мати замовлень, бо вони умови з „Даймоном“ не зривали і є з ним так тісно звязані, *що навіть не можуть повідомити Союзів, що є якесь українське підприємство...*

Вірю, бо хочу вірити, що дирекція Центросоюзу зробила німецько-жидівському „Даймонові“ цю прислугу безінтересовно і що одиноким їх мотивом був... німецький патріотизм, але я по осьмимісячному змаганню мусів своє підприємство замкнути.

Інж. Кость Котецький.

Чи оправдані зміни? В Ректораті гр. кат. Малої Семинарії у Львові зайшли зміни. О. Ректор Перрідон уступив, а на його місце іменовано о. Др. Глинку Льва, котрий цего року приїхав з Риму, де кінчив студії. О. Ректор Перрідон походить з Голяндії. З ідеї приїхав, щоби працювати між нами на полі релігійної єдности. Хоч як тяжко в наших обставинах чужинцеві працювати, мимо цего здобув собі о. Р. Перрідон серця молоді, над якою працював чотири роки, а родичі учеників і професори відносилися до його з великим довірям. Під проводом о. ректора, котрому передав провід Малої Семинарії Преосв. Іван Бучко, бувш. її ректор, Мала Семинарія переживала не дивлячись на страшні зовнішні перешкоди світлі часи розвитку. Число учеників з року на рік росло. В шк. р. 1931/32 є понад сто питомців, котрі мешкають в Мал. Семинарії. Крім цего є около сто учеників, котрі ходять до середної школи при М. Семинарії.

Минулої осени по розвязанні ґімназії у

Рогатині, Дрогобичі й Тернополі, ученики вищих кляс знайшли в М. Семинарії опіку й можність скінчити студії.

В Рогатині утворено філію М. Сем., яка сповнила велику місію в нашому народі, зокрема в Рогатинщині й околичних повітах.

Як зачуваємо в б. шк. р, утворено при Мал. Семинарії першу клясу, яка має бути початком великого діла, створення католицької середної школи, яку на Заході популярно називають Мала Семинарія. І в часі цеї праці приходить зміна Ректорату.

Чи оправдані такі зміни, про котрі не можна думати, що вони подиктовані дбайливістю про добро закладу?

Поінформований.

Радянська Україна.

Арешт М. Рильського. З Риґи повідомляють, що на домагання Ґ. П. У. арештували в Києві відомого поета Максима Рильського, що був прихильником наближення українського письменства до літератур західньої Европи. Влада закрила крім того журнал „Життя й Революція", біля якого гуртувалися найкращі письменники Радянської України.

НОВІ КНИЖКИ.

Календар „Сільський Господар" на 1932 Рік, спільний календар „Сільського Господаря" й „Центросоюзу" є четвертим річником порадника у всіх ділянках сільського господарства, започаткованим першим календарем „Сільського Господаря" в 1929 р. Кожний дальший річник календаря „Сільського Господаря" є доповненням попереднього; його господарська частина має для господаря завжди вартість. Календаріюм — це безплатний додаток.

Такої господарської книжки сьогодні ніхто не бувби в силі видати. Є це можливе при календарі, бо велику частину накладу оплачують з приходів за анонси, які ріжні фірми дають лише до календарів. — Тому сільсько-господарські орґанізації (Кружки „Сільського Господаря" й Кооперативи) повинні використати це й обовязково закупити для своїх книгозбірень цей господарський порадник. — В ньому кожний господар знайде неодну пораду, яка йому поверне стократно видаток за календар, який виносить 3.50 зол., з коштами звичайної пересилки 4 зол., порученої 4 50 зол.

В господарській частині є добрі статті з аґрарної політики, хліборобства, луківництва, садівництва й городництва, лісівництва, плекання тварин, птахівництва. пасічництва, шовківництва, рибальства, ветеринарії, меліорації та комасації, будівництва, промислу, кооперації та відділу господинь.

Календар „Сільський Господар" на 1932 рік можна набути в Повітових Союзах Кооператив, Районових Молочарнях, філіях „Сільського Господаря", Українських Книгарнях та Централі „Сільського Господаря" у Львові, вул. Зіморовича ч. 20.

ПОДЯКА.

Після мойого процесу перед лавою присяглих в Чорткові отсею дорогою складаю найсердечнішу подяку Високоповажаному П. Меценасові Др. Ст. Шухевичеві зі Львова за щиру й безінтересовну оборону, а Високоповажаній П. Добродійці Волощуковій щиро дякую за ласкаве й гостинне приміщення мене за час процесу в свойому домі.

Омелян Тарнавський, студ. унів.

ПОДЯКА.

Висловлюючи щиру подяку о. архидіяконові А. Зубрицькому за ласкаву послугу для тлінних останків мого стрия, бл. п. Олексія Яреми, і о. кан. О. Кормошові за численні ласкаві труди — складаю 55 зл. на Кружок „Рідної Школи" в Перемишлі.

Др. Яким Ярема.

Не даваймо міліонів чужим!

Люди доброї волі! Уважно прочитайте і з олівцем у руках добре почисліть, кілько то нашого гроша даємо чужим через се, що брак у нас фабрики штучних погноїв.

Наші селяни на Лемківщині від Нового Санча по Літовища зуживають річно приблизно 400 ваґонів штучних погноїв, які достарчають всякі купці й посередники; однак товар сей лихий і дорого за него платити треба.

Якби лише одна четверта частина зі загального числа наших кооператив купувала по одному ваґонові річно, не вчисляючи приватного купецтва, то річна продукція виносилаб 786 ваґонів + 50 ваґонів роздрібної продажі на місці, себто денна продукція виносилаб біля 2 і пів ваґона! — При такому обороті можна дати працю 30 людям вчисляючи й інженера-хеміка. На заложення такої фабрики найлучше надається Загірє коло Сянока, з огляду на своє положення узлової залізниці та легкий довіз сирівців; лежить воно майже в середині Підкарпаття та близько електричної струї, якої достарчить фірма „Sieć Elektryczna Krosno S. A.", де кільоват буде коштувати 20 сот.

Тому кредитова кооператива „Ослава" в Загірю рішилась побудувати таку фабрику. Щоби ту ціль осягнути, мусить ціла суспільність прийти з видатною помочю складаючи уділ 50 зл. та вписове 5 зл. на конто чекове ч: 180319.

Сильно віримо, що наша Суспільність і Установи, котрим лежить на серці добро нашого народу, не відмовляться кинути цеголку до так гарного діла для нашого народу й відгукнуться масово; тоді в коротці побудуємо таку фабрику.

ЗА УПРАВУ:

о. Николай Гентіш вр. справник — *Іван Симко* скарбник

Михайло Сех книговодець

Датки на „Рідну Школу":

Іван Фок — збірка на хрестинах у госп. Івана Гречаника в Кречкові — 2·50 зл.

Михайло Хома з Цикова 2 зл. збірка на весіллю Василя Товарницького в Строневичах.

Т-во Укр. Студентства „Молода Громада" в Перемишлі 25 зл. як 10% з концерту.

Збірка на обіді в Укр. Дів. Інституті в Перемишлі з нагоди 50-літного Ювилею Інст. — 74·05 зл.

Володимир Зубрицький в Перемишлі 3 зл. замість телеґрами з нагоди вінчання інж. Воробкевича з п. Л. Чорнодолею.

Микола Галун з Валяви збірку на весіллю у п. Кузя у Валяві — 5·60 зл.

Т-во „Луг" у Валяві з вистави 30 зл.

Арнольд Мамберґ, директор кіна „Світ" 20 зл.

За датки складає подяку Старшина „Кружка" в Перемишлі.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Вп. Володимир Маруняк, Прага: Подайте свою докладну адресу.

Кіно „СВІТ" — ул. Костюшка, Народ. Дім. Від 20. X. **Цілувати не гріх**. — Від 22 X. **Країна чудес.**

НАДІСЛАНЕ.

(За цю рубрику редакція не відповідає).

Др. РОМАН НЕСТОРОВИЧ

ординує у внутрішніх і жіночих недугах в Перемишлі — вул. Францішканська 37 II. (площа на Брамі).

КВАРЦЕВА ЛЯМПА. ХЕМІЧНІ АНАЛІЗИ

Просвітлювання Рентґеном.

АДВОКАТ

Др. МИКОЛА РИБАК

Веде канцелярію в Перемишлі ПРИ ВУЛ. ПІЛСУДСКОГО Ч. 1/I. в льокалі канцелярії бл. п. Дра Т. Кормоша. Заступає в усіх справах цивільних і карних.

Адвокат і оборонець у карних справах

Др. Роман Секела

веде канцелярію

в Перемишлі при вул. Фредра 6. побіч Ринку. Ч. телеф. 149.

Треба тямити, що є найуспішнішим середником Ratopax

ДО ВИНИЩУВАННЯ ЩУРІВ І МИШЕЙ.

Можна дістати в аптиках і дроґеріях.

Центральний склад на перемиський повіт:

ДРОҐЕРІЯ В. Ґ. МУШИНСЬКОГО, ПЕРЕМИШЛЬ, — ул. ФРАНЦІШКАНСЬКА 2.

Уживайте ЕЛЄҐАНТ

бо це найліпша паста до обуви і своя ЛЬВІВ, Кордецького 51.

Одинокий український ілюстрований СПОРТОВИЙ ЧАСОПИС,

„СПОРТОВІ ВІСТИ"

ОРҐАН „УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВОГО СОЮЗА" У ЛЬВОВІ Часопис присвячений усім галузям українського й чужого спорту — виходить тепер двічі в місяць. —

Ціна числа 30 сотиків.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, ВУЛ. КЕНТШИНСЬКОГО 10. II. пов.

Паперці — КАЛИНА — Тутки.

Одинока Українська ФАБРИКА паперців і туток дає покупневі товар **К-А-Л-И-Н-А** першої якости по конкуренційних цінах, а українському робітництву варстат праці і заробіток.

Тутки — КАЛИНА — Паперці.

Кооператива, „Будучність" в Тернополі вул. Липова 2.

ТОВАРИСТВО „СОЮЗ УКРАЇНОК" у ПЕРЕМИШЛІ

веде від 1. вересня ц. р.

КОНЦЕСІОНОВАНУ ТРИРІЧНУ

КРАВЕЦЬКУ ЖІНОЧУ ШКОЛУ,

по укінченню якої учениці одержують свідоцтва рівноважні з визволенням. При школі є жіноча бурса з повним удержанням за 45 зл. місячно. Частину належности можна платити харчами.

Тому що в школі й бурсі є ще досить вільних місць, приймається нові зголошення.

За близшими поясненнями й зі зголошенням належить звертатися до Канцелярії Р. Ш. при вул. Костюшки 3. (Міщанська Каса). На відповідь долучити почтовий значок за 35 сот.

Тарифа оголошень: За текстом за І вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 3 шпальт анонсових) 0·50 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·30 зол. Дрібні оголош. по 0·25 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 2·— зол., для шукаючих праці подані безпосередньо до адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 1·— зл. (за 1 мм.), на першій сторінці 1·50 зл. (за 1 мм.)

За редакцію відповідає: Володимир Зиблікевич. З друкарні Кнолєра й Сина в Перемишлі.